

Slovanske národne pesmi.

(Dalje.)

Preden se bo kaj natančnejšega o tem govorilo, treba je, da se vsak bravec kakoršne koli enostranosti odpove. Res je, da so človeški čuti povsod ravno tisti, ali mi imamo v sebi več umetnih in prisvojenih čutov, kakor sami mislimo. Kakor mnogo mnogo je v národni poeziji pesem o ljubezni, vendar ne misli, da bi zasledil kako romanco med njimi. Romanca je svoj kal pognala iz kerščanstva in se razcvetla med nemškimi rodovi. Ljubezen, ki jo slovanske pesmi prepevajo, je naravna, je serčna, in razodeva kipeči čut človeških persi v celi različnosti nježnih nagibov in žarečih strasti. Nikoli ni visoka, vselaj je naravna, vselaj priprosta in bolj živa in čista pri ženskih, kakor pri možkih. Tudi možke ali heroiske pesmi slovanskih narodov nimajo kaj prida tiste vitežnosti, ki je lastna narodom bolj proti zapadu. Pravi junaški pogum vojvodov in bojarjev ni slavohlepna pogumnost, ampak možakost, tista moč Homerovih junakov. Göthe je rekel, da je serbski junak Kraljevič Marko živ absolutin heroizem. Ali Marka ni bilo nikakor sram bežati, če je na kakega močnejega od sebe naletel. Tako je po naravi, in le umetna slavohlepnost jo more prekositi.

Če hočeš, da boš popolnoma narodno poezijo slovansko zavžival, treba je, da odložiš vse svoje navadne misli in mnenja. Treba je, da se v mislih preseliš pod tuje podnebje, v katerem so se od nekdanj izhod in zahod in sever in jug na čuden način strinjali. V slovanski poeziji boš dobil vse pomešano med sabo, mehkoto azijsko in terdo moč evropsko, turški fatanizem in živo moč kerščanstva, zatiranih hlepnost po meščevanju in vdano podložnost podverženih. Pravico in krivico bo treba, da boš gledal z drugimi očmi, kakor jo morebiti s svojimi gledaš. Če si Britanec, zdelo se ti ne bode čudno, če bereš, postavim znano škotsko balado Lady Barnard and Little Musgrave, pa vidiš, da pesem zagovarja prešestvo nekako s tem, da so hudobneži nesrečno poginili. Beri pa serbsko narodno pesem, vidil boš, za kako veliko in strašno pregreho se ta stvar ima. Pravi kerščan mora meščevanje in silo sovražiti. Serbska pesem pa ti to oboje slavi in mirno pripoveduje celó grozovitne divjačnosti, ki delajo, da nam kri po žilah zastaja. Take so zlasti starejše serbske pesmi. Ki so bolj iz novega časa, so že manj grozovitne in manj osvetoželjne. Še čistiša moralnost pa veje v bolj malih ženskih in bolj liričnih pesmih, katerih imajo vsi slovanski narodi sila mnogo in ki očitno kažejo, da so vse iz enega občnega vira. V teh ženskih pesmicah boš dobil naj nježniše čute človeškega serca. Le te male pesmi (ženske imenovane) se dajo nekoliko primerjati z baladami drugih narodov.

Izmed vseh slovanskih narodov imajo samo Serbi več epične pesmi, (ki se možke ali junaške imenujejo). Tudi drugi narodi nimajo nič kaj takega, ali pa, kar imajo, je, bi djal, jek od poprejšnih časov. Laške storie brez konca in kraja so res daljše od serbskih, ali teh ne gre nikakor s serbskimi primerjati.

Škotske, nemške in švedske národne pesmi so zeló dramatične; slovanske je nimajo te lastnosti celó nič ali pa le čisto malo za spoznanje. Se celó pogovorov med dvema je malo dobiti, k večjemu tedaj, kadar se kaj pripoveduje.

(Dalje sledí.)

Svarilno in podučno.

Hudodelnik.

Žalosten izgled napačne otroške odreje.

V.

Tamna in viharna je zimska noč; — zvezdic ga ni sledú, sever brije s sneženih gorá ter veže močvirja in potoke v ledéne sponé. Merzlo, pa vedro je.

V osamljeni neki ulčici skoraj na kraji mesta stoji majhna nesnažna hišica. Streha ji je skoraj vsa razpadla, zidovje je od zvonaj poškodovano in nečedno, od znotraj pa stene gole in od dima vse sajaste. Dve majhni oknici bi prav za prav imele spuštati svitlobo v revno stanico; — bile ste sicer nekdanj vloženi s steklenimi šipami, al zdaj ste z nesnažnem popirjem raznih barv. Oprava po hiši je ravno tako slaba in siromaška, stara in na pol polomljena. Lampica, na pol polna nesnažnega, žaltovega in smerdljivega olja, berli na polomljeni mizici, kateri se pozná, da je nekdanj polikana bila. Pri ti berleči lampici sedí pozno v noči mlada žena ovenjenega, osušenega in bledega lica. Vidi se ji, da, neprestano kašljajoča, vene in hira ter ni upati, da bi še dolgo živelá.

Poleg žene leži v borni posteljci dete, spavajoče in sladko se na smeh deržaje. Blagor ti, dete, ker ne poznaš svoje hude revšine; pa še bolj blagor ti, ker ne poznaš svojega roditelja! Ako bi ga poznalo, bi gotovo ne spalo, še manj pa bi se tvoje rudeče ličica in žnablica deržale na smeh; čulo bi in jokalo s svojo materjo vred. Še drugo detice derži mati pri svojih persih, pogosto ga pritiskajoča k svojemu žalostnemu sercu in globoko zdihajoča iz dna onemoglih pers.

In zakaj sedí ta bolna žalostna žena s svojimi otroci tako kasno v noči in sama? Morebiti sirota nikjer nikogar nima? — Imela je starega očeta, al zdaj ga več ni; — žalost in sramota ga je umorila in zdaj počiva v hladnem in tihem grobu — zavoljo hčere! Imela je svekervo (mater svojega moža), pa tudi ta že počiva v črni zemlji pod zeleno travo. Prežalostna mati ni zamogla preživeti zgube svojega premoženja, tudi ni imela moči, prenesti razujzdanost svojega jedinaka. Začela je hirati in veniti od dušnih bolečin ter šla pod zemljo. — Ima pa pomilovanja vredna žena tudi moža, očeta onih dvéh nekajh otročičev. Pa kje je on? — saj nas prislovica učí, da v nevoljah in nesrečah še le se pokaže prava ljubezen, prijateljstvo in zvestoba. Kaj ovira moža, da ni pri bolni ženi in nekajh otrocih? V družtvu je. — V vinu utopiti želi svoje skerbí, zakvartati svojo hudo osodo in v šumu in hrupu pozabiti svojo propast. Žena ga čaka, otroci v hladni sobi zmerzujejo in stradajo, med tem ko nečloveški oče pije in kvartá. Je li mogoče, da mu je serce tako kamnito ali zverinsko, da ne občuti očetovske in zakonske ljubezni in usmiljenja, ko se poverne iz kerčme ter vgléda bolno ženo in svoje nedolžne nejake otročiče? Pripetilo se je sicer že večkrat, da je hudobnež jokál, obetal poboljšati se, sklepal vdariti po drugem potu in gnjusil se nad svojem vladanjem. — Pa v jutro? — v jutro zopet je iskal navadno družtvo, v katerem je postal malopridnež in zapravlil vso svojo srečo. —

Učimo se iz tega lahko, kako težko je zapustiti svoje hudobne strasti, kadar se razprosté in ukoreninijo. Če bi bil Jefrem v svoji sreči se zgodaj naučil berzdati hude poželenja in bi se ne bil družil z malopridnimi in hudobnimi tovarši, ne bil bi nikdar postal hudodelnik, ampak stopal bi bil po stopnjah svojega očeta in bil bi zdaj premožen in spoštovan mestnján, srečen človek, srečen oča in mož! —

Malopridnež, ne nadjaj se dobrega na zemlji! —

(Dalje sledí.)

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Železnikov 12. vel. travna. Večkrat že sem hotel omeniti v „Novicah“ neke zlo nevarne navade, katero imajo pastarice v nekterih krajih po Gorenskem; — rečem nevarne navade, ker ona taistem življenje pri paši stavi slednji trenutek kakor kapljico vode na od vetra mejani vejici. Vidi se namreč pogosto, da pastarice ženejo po 2, tudi 3 in 4 krave po mejah ob njivah na pašo, in da živina v škodo ne vhaja, imajo vsako na svojo vervico natvezeno. To je sicer prav, al kar je pri tem zlo nevarnega, je to, da si

pastarice ovijajo vervice krog rok in velikrat tud še celó krog sebe. — Kaj je pač na tem nevarnega? bi utegnil kdo vprašati. Odgovor: Prav lahko bi se jim kaj tacega pripetilo, kar se je preteklo saboto nekemu kmetiču blizo nas. Prignal je še mlado junico k nekemu tukajšnjemu mesarju, imel jo je pa po imenovanu nevarni navadi na vervi, in verv krog svoje roke otvezeno. Na kraji, kjer Sora kake 3 sežnje globoko v zlo kamniti strugi šumlja, se mu junica splaši, skoči čez zid, in kmetiča, ki si v naglici in strahu vervi odvezati ni mogel, saboj na kamnito obrežje potegne. Sreča velika, da se obadva nista do dobrega pobila; kmet pa je toliko skupil, da gotovo ne bo živine več tako vodil.

Pa še drugo, veliko bolj žalostno dogodbo imam „Novicam“ priobčiti, ktere priča je bila naša okolica ravno imenovano saboto večer. Farna vas Bukovšica leži kake dvé uri odtod v sicer prav prijazni, pa samotni stranski dolinici, po kateri pelje pot iz Selske doline v Krajnsko okolico. V to vas pride v saboto večer krog 11. ure 6 ošemljenih potepúhov in poterakajo na vrata nekega mlina, ki stoji blizo farne cerkvice. Mlinar — v narboljših letih, neoženjen, sploh spoštovan in dobro obražtan človek, jim v mislih, da je morebiti še kdo v mlin prinesel, radovoljno odpre. Vsi stopijo v mlin, vrata se zaprejo, kaj pa se je zdaj notri godilo, to je zakrivala nočna tmina, — in ako bi bil tudi kdo vidil, branilo bi se gotovo vsako pero, strahovito dogodbo popisati. — Dekla mlinarjeva, ki je pod streho v svoji izbici ležala, je sicer slišala terkanje, in da so se vrata odperle, potem pa ni nič več čula, dokler nekdo vés ošemljen tudi v njeno izbico ne plane, ji nož na persi nastavi in ji zažuga, da jo bo, ako le besedico čerhne, koj prebodel. Potem pride še drugih 5, tirja denarje od nje, in ker taji, da jih nič nima, ji pokrov skrinje s sekirami razcepijo, in stikujejo samo po denarjih. Ker pa nič našli niso, jo dalje ne nadlegvajo, ampak zapusté urno izbico in mlin. Vsa preplašena zdaj dekla vstane, hití v spodnjo izbo, pa kaj najde tú? Mlinar je ležal sred izbe, roke na herbtu zvezane, tudi noge terdno zatrenčane, pa vendar je le molčal — bil je mertev! — Imel je le majhno rano na sencu, rudeči žulj krog vratú pa je naznanoval strahovito in žalostno smert zadušénja z vervjo. Šla je sicer dekla koj ljudi klicat, al nečloveki so bili odnesli že varno peté. Pridno jih iščejo žandarji (slišal sem ravno, da so jim že na sledu). — Bog daj, da bi jih le kmalo dobili. Ljudje se tega tudi zlo nadjajo, ker pravijo, da Bog tacega hudodelstva gotovo ne bo prikritega pustil. Za vislice so pač taki trinogi zreli, kakor hruška v pozni jeseni na drevesu.

Vém, da ta žalostna dogodba ne služi moji domovini v nobeno čast, pa nisem se zamogel zderžati, zapisati jo in sicer edino le zato in iz tega namena, da naj bi se, posebno v samotah stanujoči ljudje varovali in pazili, komu da ponoči odpirajo. Ni še mnogo let tega, kar je blizo Krajna neko noč tudi na enako vižo dober in gostoljuben kmetič tolovajem z lastno roko hišne vrata odperl, in kmalo potem zdihnil svojo dušo pod njih neusmiljenimi rokami.

Bog nas varuj v prihodnje takih žalostink!

J. Levičnik.

Iz Ljubljane. Veliko gospodov na deželi me je večkrat popraševalo, če bo že skoraj prvi del „hymnov in antifonov“ slavnega gosp. Rihar-ja na svitlo dan; ali ker je bilo pisanje zlo težavno in mnogo poprav potrebnih, jim nisem mogel določno odgovoriti — zdaj jim pa za gotovo morem naznaniti, da je že dogotovljen. — Napravljen je sostavno za možki in ženski čveterospev in tudi razstavno za možki in ženski glas skup, zraven so pridjani posamezni glasovi, kar bo tudi gotovo vsim gospodom všeč. Prodajali se bodo le vsi deli skupaj in sicer po 2 fl. Kar se lepote viž vtiče, mi ni potreba popisovati, ker slehernemu je znana izverstnost sl. gospoda, in kar se je iz njegove godbine žile izcimilo, je zmiraj slovelo in bo njegov spomin v pozne

pozne čase ohranilo, zatorej od tega molčim in le povabim vse gospode, kateri so se že naročili in druge vse, kateri se še niso, da sežejo po lepih sostavah. L. H...

Iz Ljubljane. 18. t. m. so prišle perve češnje iz Vipave v Ljubljano.

Novičar iz raznih krajev.

Nj. c. k. Veličastvi, Cesar in Cesarica, sta, kakor je poslednji novičar omenil, odhod iz Buda-Pešta zavoljo oboljenja princesnje Gisele za 10 dni odložila. Zavoljo tega so se poslanci iz serbske vojvodine in Temeškega banata z ondašnjem deželnom poglavarjem, fml. grofom Coronini-tom iz Segedina, kjer so Cesarja in Cesarico 14. t. m. pričakovali, odtod v Budo-Pešt podali, presvitlemu Gospodu in Gospej svojo vdanost in zvestost skazat. — Cesarjevi hčerki Giseli je odleglo; pa tudi prva hčerka, Zofija, je nekoliko zboléla. Zobčki jima nagajajo. — Serbski knez je poslal dva gospoda 16. t. m. v Budo se Nj. Veličanstvoma poklonit. Z enakem damenom je prišel belogradski paša v imenu turškega cesarja. — V petek, 15. t. m. je Nj. c. k. visokost, nadvojvoda Franc Korl premije za kmetijsko-gojzdnarstvene razstavke slovesno razdelil. Bilo je o tej priložnosti 42 zlatih, 108 velic in 150 malih srebernih, 133 velic in 87 malih bronastih medalj al koj na mestu razdeljenih, ali pa bodo pozneje tistim poslani, kateri so bili tajistih vredni spoznani. — Dunajska mestna gosposka je nov način vpeljala, po katerem se goveja živina beržeje vsmertuje. Tudi se živini, preden jo v mesnico ženejo, nekako oči zavežejo, ker je skušnja pokazala, da se začne živinče, krí viditi, na celim životu tresti in jo je težko v mesnico spraviti. Znano je, da je meso živine, ktera urno pogine, boljšega okusa. — Iz Dunaja je neki kontrolor bankne dnarnice pobegnil, ki je 350 do 360 tavžent gld. sčasoma skrivaj na svojo stran spravil. 15. t. m. so ga blizo Dunaja dobili. Pravijo, da je strastno v loterijo stavil in tej strasti svoje poštenje in svojo srečo žertvoval! — Avstrijski romarji v sveto deželo so imeli nesrečo, vernivši se iz Jeruzalema, na poti med tem mestom in mestom Bejrut Beduincom v roke priti. S težkimi dnarji so se mogli odkupiti in so prišli srečno v Bejrut. Te dni pridejo v Terst. — Bavarski kralj pride te dni v Pariz in slišati je, da si bo o svojem bivanju ondi prizadeval, razpor med neapolitanskem kraljem in francozko in angleško vlado poravnati. — Iz Kitajskega cesarstva še nič posebnega ni slišati. Nekaj angleških vojakov in parobrodov je že prišlo v ondašnje kraje. Brati je zdaj, da bodo tudi Rusi eno fregato in eno korveto v kitajsko pomorje poslali s posebnim poslancom do cesarja nebeškega kraljestva. — Danilo, knez Černogorcov, je prišel 5. t. m. domú. V Kotoru, kjer se ni skoraj nič vstavil, ga je čakala množica Černogorcov, ktere je z besedami sprejél: „Ne pečam se za Rusijo, tudi ne za Avstrijo ali Francijo, pa tudi ne za Turčijo. Od nikogar nič ne potrebujem. Vtegnil nisem, sicer bi bil vse opravil, kar mi je serce želélo!“ Danilo ima namen, za leto 1857 še enkrat toliko davkov poberati, kakor doslej. — Slišati je, da sta se avstrijski minister grof Buol in angleški lord Clarendon v načertu zastran uravnanja podonavskih knežij zedinila, kateri ima namen, njim hasni po mogočosti zavarovati, ktere bi jim politično strinjenje dati vtegnilo. Namen tega načerta je, obema knežijama popolno enako vojaško, pravno, poštno in colno upravo dati. Ni dvomiti, da bo turška vlada temu načertu svojo dovoljenje dala. — Veliki knez Konstantin se je 15. t. m. pri francozkem cesarju poslovil in je v mesto Bordó odrinil, od kodar bo obmorske mesta pregledavši šel angleško kraljico v London, poglavitno angleško mesto, obiskat.